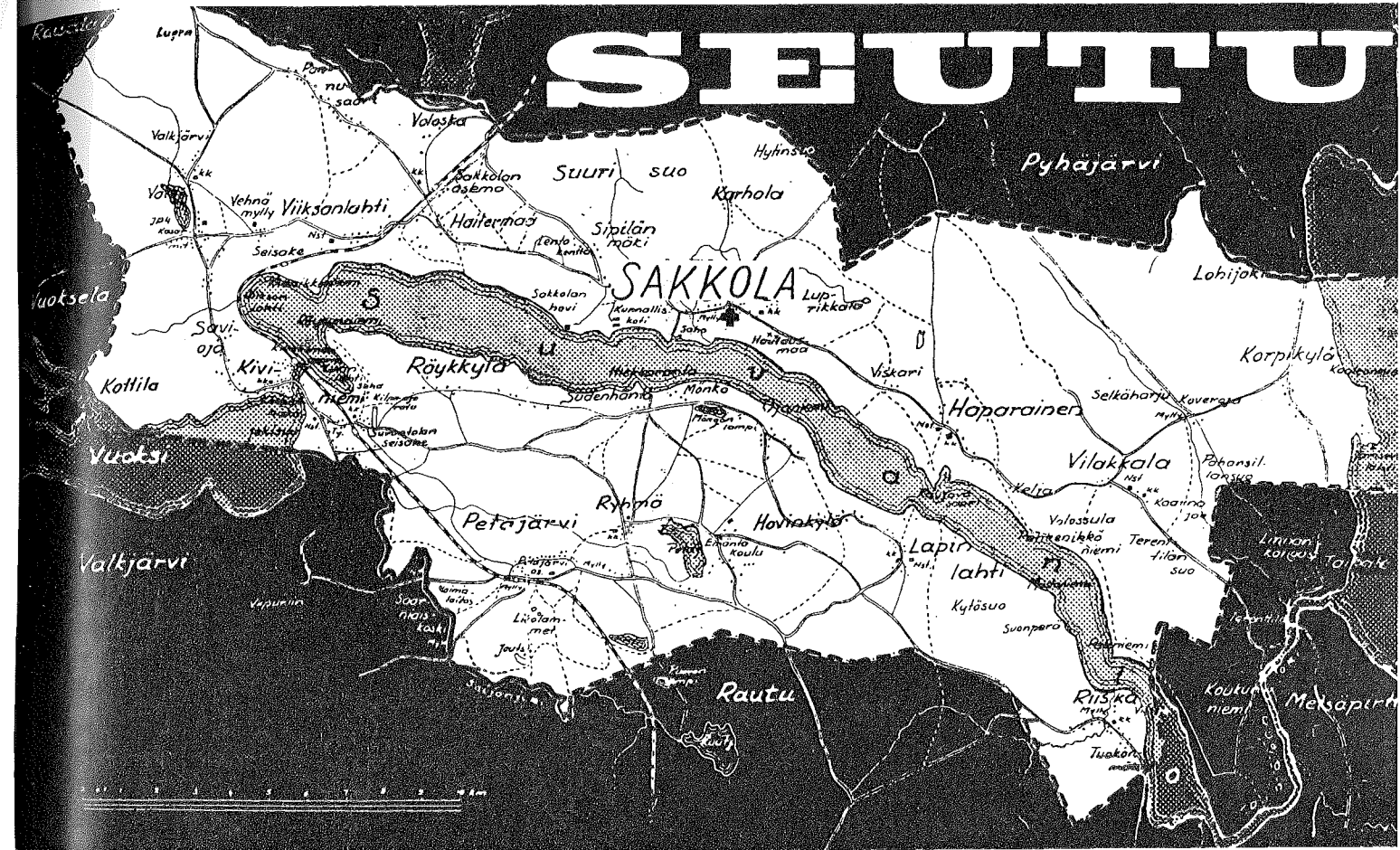
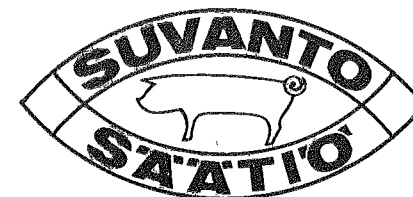

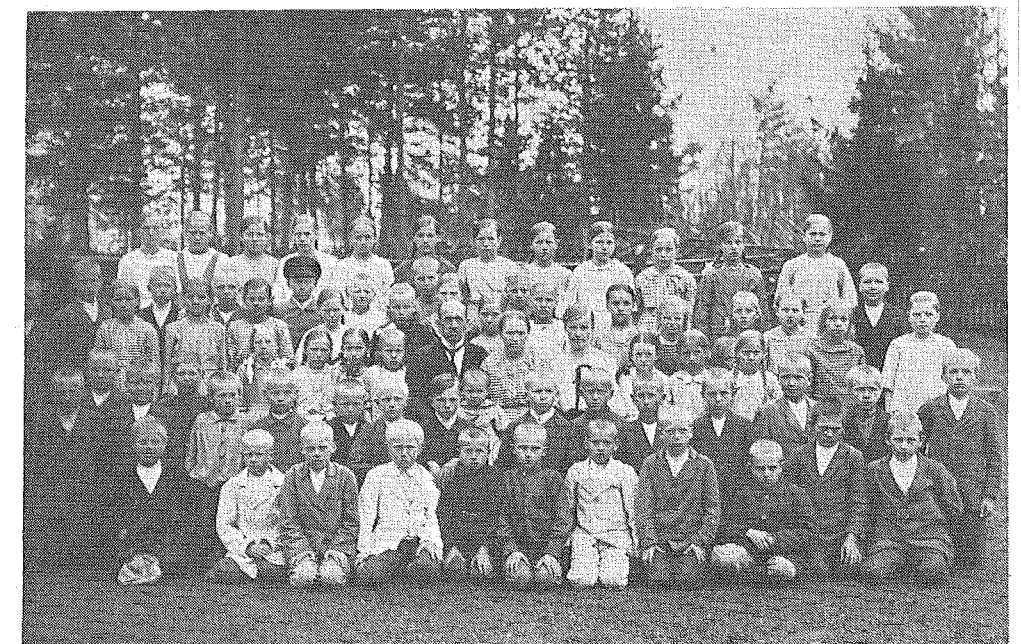
SUVANNON SEUTU

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 3 1977
TOUKOKUU

Vilakkalan kansakoululaiset opettajineen koulunsa pihalla joskus 1920-luvun alkuvuosina.

Suuruuden harha

Ihminen on pyrkinyt olemaan suurempi kuin mitä on niin kauan kuin on ollut olemassa. Ei tämä aika ole poikkeus. Nykyisin on vain tämä suuruuteen pyrkiminen käynyt entistä näkyvämmäksi ja kuuluvammaksi. Viestintävälineistä kuuluu ehtimiseen; suurin järjestö, suurin puolue, suurin teollisuuslaitos, suurin pankki j.n.e. Kaikki pyrkivät suurimmaksi. Sillä vain suurilla näyttää olevan mahdollisuuksia. Toisinaan suuruuden saavuttaminen voi olla hyödyllistä, mutta yhtä usein myös vahingollista. Suuruus voi myös olla vain näennäistä, ei todellista.

Suorastaan vaaralliseksi suuruuden tavoittelu muodostuu silloin, kun siihen liittyy yksityisen ihmisen vallanhimo. Silloin saatetaan tarkoitusten saavuttamiseksi käyttää menetelmiä, jotka muodostuvat orjuuttavaksi taakaksi kanssaihmisille. Tällaisista suuruutta ja valtaa tavoittelevista on ihmiskunta joutunut kärsimään kautta aikojen. Siitä on esimerkkejä aivan lähimenneisyydestäkin. Näyttää siltä kuin haluttaisiin nostaa esiin joitakin harvoja "suuruuksia" ja painaa kaikki muut

tasapäiseksi massaksi. Tällainen on aina ollut vaarallista kaikille.

Onneksi keskeisimmän on ollut ja on henkisesti ja hengellisesti "suuria" ihmisiä, joiden suuruus ei ole taakka ja vaara, vaan siunaus ja elämän suunnan osoittaja. He eivät ole itse pyrkineet suuruuteen eivätkä ole itse nähneet merkitystään, mutta se on todettu ja tunnustettu useimmiten kauan heidän jälkeensä.

Eräs heistä oli nilsiäläinen talonpoika Paavo Ruotsalainen, jonka syntymästä on tänä vuonna kulunut 200 vuotta. Ei ole mahdollista tässä yhteydessä käsitellä hänen elämänrataansa edes osaksi. Sanottakoon vain, että häntä pidetään kirkkohistoriamme merkittävimpänä henkilönä viime vuosisadalla. Tähän asemaan hän ei suinkaan itse eläessään pyrkinyt. Hänen arviointinsa itsestään oli: "Minä en ole mikään uskon sankari." Hän oli kokenut ettei ihmisen ollut mitään, vaan Kristus oli kaikki. Tätä "pienellä paikalla" pysymisen hengellisesti ratkaisevaa merkitystä Ukko-Paavo lakkaamatta korosti.

Mihin sitten perustuu tuon kaltaisen "pienen suuruus?"

Vastauksen saamme mm. Mark. 9:33—35. Siellä sanotaan, että joka tahtoo olla ensimmäinen (suurin) on hänen oltava kaikista viimeinen ja kaikkien palvelija.

Pienet ja viimeiset eivät olekaan arvottomia ja hyljättäviä. Tie todelliseen suuruuteen käykin pienuuden kautta. Jumala voi pientä käyttää tehokkaasti siellä, missä suuren käytölle ei ole tilaa. Suuruus johtaa melkein aina langettavaan ylpeyteen. Pienillä on mahdollisuus pysyä nöyrinä. Nöyryys onkin Jumalan lahja pienille ja viimeisille. Suuruuden tavoittelun takana on ihminen itse. Eikä suuruus suinkaan aina merkitse voimaa, vaan voi olla mitä suurimman heikkouden peitteenä, eli suuruutta vain näennäisesti.

Jumalan vaikutus ihmisen elämässä alkaa siitä, kun "suuruus" lyödään maahan ja riisutaan kaikesta omasta. Mahdollisuudet itsensä auttamiseen otetaan kokonaan pois. Tullaan todella viimeisiksi. Näistä sanotaan: "Sen, joka ei mitään ole, sen Jumala va-

Huuhkan poika SIVUT 20 - 30

Huuhkan talon yläpuolella olevalle petäjikköpalteelle erkani taloryhmän ohi kulkevalta ajotieltä pieni jalkapolku. Se ei ollut paljon leveämpi kuin pehmeän lumen aikana viikkokauden pylkitty jäniksen tie, joskin se oli kantavampi, sillä tämä johti ihmisasunnolle ja oli kengin kovaksi tallattu. Jos tätä polkua lähdit kulkemaan, niin johti se petäjien vieritse pujotelun, viistoon palteen nenälle, siitä alenevan lontoman yli toiselle palteelle, jonka harja oli ylempänä ensimmäistä, ja siinä olikin edessäsi ihmisasunto, jota sanottiin Kaiku-Matin mökiksi.

Tässä asunut ja elänyt mies oli saanut lisänimensä jo paimenpoikana. Silloin hän soitteli luuritteli luikullaan, minkä vuoksi häntä alettiin sanoa Kaiku-Matiksi. Mieheksi saatuaan ansaitsi hän met-

~~~~~
litsi, saattaakseen häpeään sen, joka jotain on."

Heikot ja itsenne pieniksi tuntevat ystävät! Ei heikkoutemme olekaan niin peljättävä asia kuin usein luulemme. Olisi vain opittava asettumaan Hänen eteensä, joka sanoo olevansa heikoissa väkevä. Ajallisen elämän toimet eivät ehkä enää meitä tarvitse. Olemme joutuneet pois elämän valtatieltä, pois rikkaiden, terveiden, suurten ja osaavien keskeltä, hyljättyjen joukkoon. Mutta Kristukselle kelpaa tällainenkin. Hän ei heitä ulos ketään, joka hänen tykönsä tulee.

Kerran jokainen meistä seisoo "viimeisellä puomilla." "Sitä ei avaa suuruutemme eikä pienuutemme, vaan Kristuksen ansio ja armo. Se on ainoa mahdollisuus meille kaikille.

Tauno Pauku

sästäjänä, kevätöinä kaukaisilla palteilla suden penikkain uikutusta kuunnellen ja niitä tuhoten, ke-sällä linnustaen, ensilumilla näättiä ja oravia ajaen. Talvet käytti emäsusien ja kettujen pyydystämiseen, tilapäin näverrellen mökissään puutöitä. Sitten kohtasi hän kerran metsässä karhun, väkevämpänsä, siltä elämän lopetti, mutta sai samalla itsekin sellaisia vammoja, että hetken sairautena maattuaan kuoli.

Mökki ei jäänyt kuitenkaan asumattomaksi. Matin leski Aune jäi pikku tyttänsä kanssa asumaan tupaseen, ja siinä he olivat eläneet. Tyttöäkin kutsuttiin muuten nimin. Hän oli alkanut itse, pienenä, kun ei oikein vielä kieli kääntynyt, sanoa itseään Lillaksi, ja sillä nimellä häntä yhä mainittiin, vaikka hän oli jo täytännyt seitsemäntoista vuotta.

Kun Huuhkan Martille jäi iltapuoli päivästä vapaaksi, isän lähdettyä ajoon, pistäytyi hän ulos ja lähti hiljalleen kävelemään palteille vievää polkua. Joku paha-luuloinen olisi voinut ajatella, että poika lähti mäkillä tytön vuoksi, mutta tällä kertaa se ainakin puoleksi erehtyi, ken sellaisia luuli, sillä Marttia käskivät liikkeelle toisetkin asiat. Tosin on myönnettävä, että viime aikoina oli Lillan kuva tullut tavallista useammin Martin mieleen, mistä ei käy ensinkään ihmettelemisen, sillä "luotansa tulikin polttaa" sanovat vanhat kokeneet.

Martilla oli hiukan huolta siitä reisusta, jolle hänen oli aamulla lähdettyä. Isä oli kyllä sanonut, että lähtee sinne toisiakin hevosmiehiä, mutta poika ei siihen ihan luottanut. Jospa kävisikin, ettei toisia — syystä tahi toisesta —

lähtisikään, jos joutuisikin lähtemään yksin, olisi ajelu oudolla etäisellä taipaleella huteraa. Poika päätti pistäytyä mökillä, kun tiesi täällä saavansa tarkkoja ohjeita, Aune oli näet sieltä Saaroisista kotoisin. Poika aikoi ikäänkuin si-vumennen ämmää haastattaa, hankkiakseen tarpeelliset tiedot, jottei näyttelisi tuhman osaa, vaikka joutuisi matkalle lähtemään aivan yksinään. Martin kyläily johtui nuorille ominaisesta hätäilystä, mutta samalla se kuvasti mehisen miehen älykäästä harkintaa, joka ei jätä asiaa satuman varaan, kävisi sitten puolin tahi toisin.

Martti astui mökkiin sanoen tavannukaisen tervehdyksen, johon Aune vastasi lausumalla: — Jumal' antakoon!

— Onpas teilläkin tuvassa elolämmin!

— "Ei lämmin luita lyötä", vastasi vanha nainen istuen kolpitsalla, käsissään aloitettu sukan kudin. — Viskasin minäkin vielä viitan ylleni, kun joskus on juumottanut tuota olkapäättäni.

Aunella oli yllään naisten siihen aikaan tavallisesti käyttämä vaalea sarkaviitta, vyötettynä kaidahkolla punakirjavalla vyöllä.

Lilla istui penkillä ikkunanpielesä kirjaillen punavihreillä langoilla paidan rinnuksessa käytettävää "rekko"-nimistä koristetta.

Tyttö oli ohuesti puettuna, yllään tummansininen, olkaimien kannattama, punaverkaisella helmuksella reunustettu hame, mutta yläruumista verhosu vain avokauluksinen paita.

Martin tulosta eivät mökin asukkaiden puuhat paljoakaan häiriytyneet. Lilla otti vain ikkunalaudalla olevan hopeasoljen jr.

kiinnitti sillä avoimaisen paita-sepaluksensa. Hänen poskilleen oli äsken lennähtänyt ohut puna.

— Katsohan tyttöä, kun tahtoo koristella, huomautti emo.

— Koristein on kalliimpi, vastasi tyttö puolustukseksi ja naurahiti.

— Sorjahan sinä olisit ollut soljettakin, pisti Martti puheeksi puolestaan, suoraan ja sukkelaasti.

Keskustelu oli jo aivan alussa saanut oman hauskan sähköisyytensä. Siitä se sitten virisi helposti edelleen. Olisi voinut jonkinlainen jäykkyys haitata tarinaa, jos Martti olisi ollut vieraampi, mutta nyt he olivat kaikki niin ennestään tuttuja, ettei tarvinnut yhtään ujostella. Aune oli liekutellut tuonnoin Huuhkan Annin avuksi Marttia, ja Martti ja Lilla olivat taas samoilla pihilla pienenä ollessaan leikkinneet, yksillä metsillä lehmä paimentaneet ja marjamatkoilla kulkeneet — mitäpä he olisivat kainostelleet. Nyt viime aikoina oli tosin tullut jotain Lillan ja Martin välille seläistä, mitä siinä ei ennen ollut. Se johtui siitä, että tyttö oli näinä aikoina puhjennut kukkeimpaan naisellisuuteensa ja poika väkivään miehuuteensa, mitkä humisivat ja kumpuillivat heidän olemuksessaan. Niiden olisi pitänyt, noitten kohisevien voimien, elämän väkeväin aaltojen, lähentyä, yhtyä, sulaa toisiinsa ja liikkua voimakkaana kyminä eteenpäin, mut-

ta nyt ei vielä ollut sellaiseen mahdollisuutta — ja lieneekö heillä ollut mitään määrättyä ajatustakaan siitä. He tunsivat sen vain kohinana, tuulen humun, niinkuin täyteen pituuteensa kasvanut metsä tuntee sen latvoillaan.

Jos suhde olisi ollut samanlainen kuin paimenvuosina, niin olisi Lilla sanonut Martin taannoiseen huomautukseen:

— Enpäs minä sinulle kuitenkaan kelpaa.

Tähän olisi Martti vastannut:

— Kelpaathan sinä. Käydään leikkimään sulhasta ja morsianta!

Nyt sanoi Lilla, ikäänkuin puoltittain pahoillaan:

— Älä pilkkaa köyhän kelkaa.

— Lupahan leikkiä on laskea, välitti emo tasoittavasti. Hän nousi korpitsalta, meni lieden luo ja otti pois pellin uunin suulta virkahtaan:

— Käydämpäs paistikkaille. Täällä on lanttuja paistumassa.

Hän haroi koukulla uunista pehmenneet lantut, asetti ne matalahkoon koriin ja meni sitten ulos, misä koriaan höpsytellen karisti mukuloista palahtaneen karstan.

Tytön ja pojan katseet sattuvat tällävälin toisiinsa. Olivat he ennenkin katsoneet toisiaan silmiin leikkiessään päivärinteillä. Jos muut telminnat loppuivat, sanoivat he toisilleen ”katsotaan silmästä silmään, kumpaista ennemmin naurattaa!” Tämä ei ollut sel-

laista, tämä kohtasi kumpaistakin voimakkaan lämpöisenä kuin äkkiä saapuva kevät.

Äiti alkoi kolistella tupaan. Tällöin kääntyi Lillan katse takaisin hänen polvellaan olevaan työhön, pitkähköjen vilmäripsien taa jäi jotain surumielistä, ja pojan silmäksestä saatu kosketus jatkui värinä hänen ruumiissaan. — Martissa eivät tunteet olleet niin pinnalla huomattavissa, vaikkakin poika itse tunsii verenkäyntinsä kiihtyneen ja entisen viileähkön suhteen tyttöön vaihtuneen intoisan lämpimäksi.

— Käypäs nyt, Martti, meidän kestiin, maistamaan lanttuja, käski Aune naapuria, pannen korin lieden reunalle.

Martti oli istunut uunin luona matalahkolla veistopölkylä. Siihen siirsivät toisetkin jakkaransa ja alkoivat maistella paistikkaita. — Puhelu sujui vaivatta, hauskan rattoisasti, liikkuen ensin kyläisissä asioissa ja kääntyin sitten hoviin ja rapotteihin. Martti sanoi lähtevänsä humisaamuna hovin ajolle, Metsäpirtin Saaroisiin, hakemaan viljaa savotalle.

— Sittenhän tulitkin kuin käskettynä! Nyt pääsee Lillakin kerallasi tätilään. Sieltä laittoivat jo syksyllä sanan, kutsuivat, ja tämä on ollut aina aikeissa lähteä, mutta yhä on jäänyt, kun se on niin etäällä. Ei ole tyttö käynyt siellä kuin pienenä pahasena, tuskin muistaneekaan, jutteli Aune ilostuneena.

— Minun puolestani kyllä, meenehän siinä kaksi missä yksikin; jos sinne vain osaan.

— Osaat kyllä, vaikka ummessa silmin, kun neuvon ja niin sanoen selvitti emo tien kulun perinpohjin, joskin Martin oli omain ajatustensa vuoksi ollut hyvin vaikea seurata selitystä, sillä hän oli kuin huumeessa. Tyttö istui Martin vierellä ja hänen polvitaipen-

sa kosketti Martin polveen. Se tuntui ensin vain lämmittävän, mutta sitten se alkoi aivan kuin polttaa, ja Martti tunsii kuin olisi jotain kulkenut heidän välillään, kuin kipinöitä, ajatuksia ja sanoja toisesta toiseen. Poika tunsii tämän kaiken niin hyvin, että hän melkein ihmetteli, miksi äiti ei tästä mitään huomauttanut, miksi hän ei kysynyt, mikä nyt niin ritisee, sähköyy ja salamoi!

Äiti jutteli omaa juttelemistaan, lämmeten ja innostuen omista lapsuus- ja nuoruusmuistoistaan, kun sai puheen liikkumaan siellä syntymätanhuviensa puolella.

He istuivat siinä hyvän aikaa. Jokaisesta oli mieluisaa viipyä lieden äärellä, hämartyvässä mökissä, suurten petäjien iltapimennossa.

Sitten Martti muisti kotoisen velvollisuutensa, ja hänen oli noustava, tahi paremminkin sanoen, pakotettava itsensä nousemaan lähteäkseen.

— No, sinä sitten viet minut sinne? Saanko aamulla tulla, tiedusteli Lilla vielä asiaa.

— Jos sinulla liekin siellä sulhanen — siinä tapauksessa veisin kuin suden suuhun.

— Ei ole, mutta jos sieltä satui, veikisteli tyttö.

— Pyh! Höpsähytti Aune halveksivasti. — Tällä nyt sulhaset. Kunhan kelpaisi sinne erääksi ajaksi tätiään auttelemaan, siellähän talvisydämenä söisi leivänkin. On sukulaisen luona toki parempi kuin vennon vieraan käskettävänä.

— No, minä vien matkassani, ole huoleti! Saisitte kuitenkin ennen lähtöä haastaa isällekin asiaa, onhan tässä vielä iltaa. Jääkää terveeksi!

— Kiitoksia vaan lupaamastasi! Olisikohan Aune voinut vielä tänä iltana pistäytyä Huuhkalassa

Ruustinna Elenius Sakkolan pappilassa. Äitini kertoman mukaan kädessään Martoilta lahjaksi saamansa Kalevala-teos. Olisiko vuoden 1920 vaiheilla?

muutenkin, sillä kansan keskuudessa on naapuriämmien tapana käydä ristiästilaisuutta katsomassa kutsuttakin, mutta Martti tahtoi, että kysymällä varmennettaisiin Lillan pääsy matkalle. Pojan puheeseen olisi Pietari saattanut sanoa: — On niin kitakka keli ja pitkä matka, ajele vain yksinäsi. Mutta Aunen pyytelyyn ei isä vastaisi kieltäen.

Martin lähdettyä mökistä alkoivat Aune ja Lilla tarinoida keskenään, kuten äiti ja tytär useasti iltahämärässä juttelevat, vapauduttuaan päiväisistä töistä, näpellyksistä. Aune kallistautui sänkyynsä loikomaan, sanoen:

— Käymmeppä tässä hämärikölle kotvaksi, on tuota saatu tänä päivänä jo työtä aikaan. Sukat neuloin, toiset aloitin, riittää se vanhoille sormille. Käy sinäkin, Lilla, lojallesi!

Tyttö mutisti nutun päänalukseen ja heittäytyi penkille pitkäkseen:

— Kirjailin minäkin tuon rekon jo melkein valmiiksi. Tänä aamu- na aloitin, välillä kävin vielä puita hakemassa.

Molemmat olivat tyytyväisiä aikaansaannoksiinsa.

— Yhä se näyttää tuo Martti kuin kasvavan, komenevan. Minä en häntä näihin asti ole oikein

Pärssisen Konepaja

35500 Korkeakoski puh. 935-81 204

Valmistamme mm:

- TERÄSHALLEJA, OVIA JA IKKUNOITA
- AUTON LAVOJA YM. KULJETUSKALUSTOA
- TRAKTORIN TYÖVALINETTÄ
- KORISTETAKOTOITTA

paremmin tarkkaillutkaan. Nyt vasta tulin kuin älynneeksi pojan.

Lilla värähti penkillä. Äidin puhe kosketti tyttöä arkaan kohtaan. Hän ei kyennyt äidin arvostelemaan sanomaan sitä eikä tätä.

— Kyllä tuollainen poika pian lumoo tytöt. Se vääntyy tässä kylässä komeimmaksi nuorukaiseksi, Martti, jatkoi Aune haastelemaansa.

— On se sorja poika — myönsi tytär lyhyesti, koruttomasti, koettaen saada äänensä välinpitämättömäksi.

— Tämän tapainen oli isäkin nuorena miehenä. On heissä paljon yhtäläistä, suoraa, solakkaa, ryhdikästä. Tämä Martti ei ole oikein isäänsä eikä äitiänsä, on välimailta. Kasvoi isäänsä pitemmäksi, harteavamaksi, tuli äitiä vaaleammaksi, ruskeatukkaiseksi.

— Mikäpä hänestä, onhan maailmassa paljonkin makua, ei ole vain kaikki köyhän kattilassa, vastasi Lilla, äidiltä oppimallaan sananlaskulla, saadakseen jutelman loppuun, sillä jokainen piirto, jonka äiti toi esiin pojan ulkomuodosta, koski tyttöön kuin polttaen.

— Älähän sano, tyttö, älähän sano! "Vanha ei valetta hauku"! Pidä vaan varasi, lapsi, älä anna itseäsi narrata, viekoitella. Sinä luulet, etten minä huomaa. Älyän minä, älyän, tällaisella eläntäneelä eläntäneellä ämmän käpyskälä on kärkilinnun silmät.

— Luuletko sitten Martin minusta pitävän, kysäisi tyttö käyttäkkeen hyväkseen äidin tarkkanäköisyyttä.

— Ken tietänee, toisen mieli on musta arvata! Pitäväthän ne kaikki pojat tytöistä, miten pitävät, yhtenä päivänä kiintyvät yhteen, toisena mielivät toista. On ihmisen itsensä ymmärrettävä, tunnettava oikea tulija, ei pidä tytön

lentää kuin kärpäsen tuleen, ei jokaisen kaulaan kapsahtaa.

— Luuletko minua sitten sellaiseksi.

— En suinkaan luule, eihän sinulla täällä metsäpalteilla ole ollut kiusaajiakaan!

— On sitten nyt kiusaaja!

— Vastaisuus näyttää. Katso vain, että säilytät naisellisen kuniasi, Lilla.

Mökki pimentyi yhä enemmän. Lojuilijat valvoskelivat mietteissään, kumpaisenkin ajatukset liikkuiivat samoilla mailla, sillä tienkäänteellä, jolle Huuhkan pojan iltakäynti oli ne johtanut.

Turhan takia eivät Lillan ajatukset risteilleet pojan lähettyvillä, suotta ei emo vanha varoitellut tyttöään, kaunoista kasvatiaan — Martissa ilmeni miehinen karjalaistyyppi parhaissa muodoissaan. Se viekoitti, viehätti, rakastutti, oli siltä puoleltaan ihailtavaa — mutta — pahoin tein sattuneena voi myöskin tuhota, turmata, hiillyttää ja olla niin puolin peloittava.

Kumpikin, tytär ja äiti, oli osunut oikeaan mietteissään.

Palatessaan mökiltä, kulki Martti palteelta alaspäin tuovaa polkua reippain mielin, jotain säveltä hyräillen. Poika tunsikin nyt, että juuri Lilla on hänen osakseen luotu. Tämä kyläily oli antanut uutta tekeytyä Martin aikaisemille ajatuksille, ja aamuinen, hyvän salliman suoma ajomatka tu-

lisi ratkaisevasti vaikuttamaan asiaan, sillä matkalla alkoi Martti kysyä Lillalta kysyttävänsä.

Huuhkan Martista tuntui tässä viehättävimmältä se, ettei hänen lemmenseikastaan kukaan tietänyt, paitsi mitä lienee Aune aavistanut; ei saanut kenkään nautella ja kutitella, nimitellä Lillaa hänen morsiamekseen. Hän sai tytön mukana lähteä matkalle kuin vierasta vieden, mutta sai ajella pitkät, talviset taipaleet kuin morsiamineen. — Tämäpä käy sukkela, eivät pääse kyläläiset ihan alunpitäen asiaan hampaineen, mietti palteelta tulija hyvillään. Ajatuksissaan näki poika Lillan sellaisena, kuin tämä oli äsken ollut mökin penkillä; hän näki hoidkan solakan tytön, jonka keltaisen voimakaskasvuinen tukka piteni palmikoksi hartioille, jolla kuultoisia hipiä, kirkkaat siniset silmät tummine ripsineen ja yllään mustahkon sinertävä hame punahelmoinen sekä avokauluksinen aivinapaita, joka ei salannut rintojen neitseellisiä muotoja.

Lillaan sisältyikin enemmän kuin tavallisesti, joskaan ei moni arvannut mistä se johtui, tuskimpa sitä tietoisesti tajusi Marttiakaan. Tytössä toistuivat hänen isänsä metsäiset elämykset ruumiillistuneina, väkevinä tuntemuksina, jommoisia metsänkävijä oli tuntenut. Lillan tukalta heijastuva keltaisuus oli kuin auringon varhaiskosketus petäjikön latvoilla jonain ihananraikkaana kevät-aamuna. Hänen vartalonsa nuori vehmaus muistutti juhannusaikaisen lehdon raikkautta, ja koko hänen olemuksensa henki voimakasten tuntujen huumaa, jommoisia eräilijä jolloinkin hengittää metsässä helteisäpäivänä, hetkellisen sateen rapinan mentyä.

Lillaa ei sanottu suotta Kaiku-Matin tyttäreksi.

(j a t k u u)

Isännöisijän tehtävät, kirjanpidot, tilinpäätökset ym. huolella ja ammattitaidolla.

**ISANNOITSIJAIN
TALO- JA TILIHUOLTO**

Vilusen puistotie
33700 Tampere 70
Puh. 633 729

Muistitietoa Riiskasta

Dipl.insinööriksi on valmistunut Heikki Lahtinen Oulun Yliopistosta. Vanhemmat Aura o.s. Koiranen Sakkolan Kiviniemestä ja Väinö Lahtinen Saarijärveltä.

Oikeustieteen kand. Raimo Veikko Kyllästinen Helsingin yliopistollisesta korkeakoulusta sai varatuomarin arvon Vaasan hovioikeudessa. Vanhemmat ovat Kerttu ja Veikko Kyllästinen Lempäälästä. Heidän entinen kotikylänsä oli Sakkolan Volossula.

Riiskankylä Sakkolan monien kylien joukosta merkitsee monille meistä paljon. Se merkitsee syntymäseutua, jossa silmät avautuivat suureen ja ihmeelliseen elämään. Se on kotiseutu; jossa nuoruus aukeni ihanana, paljon antaen, mutta myöskin paljon vaatien ja jossa miehuusvoimiin ehtineenä sai nauttia menestyneen työn kypsistä hedelmistä. — Ja nytkin, vuosikymmenien vierittyä ohi on Riiska yhä muisteloissamme kuin

jalokivi, joka säteilee joka särmälään valoa sielumme maisemiin.

Riiskankylä sijaitsi Sakkolan pitäjän äärilaidalla, aivan Metsäpirtin rajan tuntumassa. Suvannon rannalla Metsäpirtin rajan puoleisella osalla kylän alussa olivat maantien varressa Halosen talot. Erittäin kauniissa rantamaisemassa kulkevan maantien lähituntumassa olivat Pulakan ja Saksasen Amalian talot. Tien toisella puolella asui Seppäsiä. Tien mutkan takaa tulikin sitten Tuo-

Kyllä siinä oli perää

Kiitoksia vaan paimenpoika V. Vernerin erittäin hauskoista ja samalla asiallisista pakinoistasi. Ne ovat olleet aitoa ja avomielistä tilitystä Kurikanmäellä oloajastasi. Ne ovat olleet elävää ihmiskuvausta, näkemästäsi ja kokemastasi. Niin, sellaisia kuvaamiasi persoonallisuuksia, itsenäisiä persoonallisuuksia löytyi vielä sen ajan ihmisistä. Nyt heitä ei enää ole. Meidän yhteinen hyvä koulumme, on muotissaan valanut meistä kaikista samanlaisia ynnäisiä. Emme ole enää, emmekä uskalla olla laumasta poikkeavia omilla aivoillamme ajattelevia ihmisiä. Sääli, että silloiset "Anu ja Aapo" -tyypit ovat hävinneet. Ihmiskunta on köyhtynyt täten paljon. — — — Sinä lopetit viime kirjoituksesi: "Menneethän ovat menneitä ja kukin taaplaa tyyliin". Se on tosi asia. Mutta tuota itsenäisen persoonan tyyliä ei nykyä enää arvosta. Täytyy olla suurten massojen "ismien ja liismien" mukana eläjä, osallistuva, vaikka ei niistä mitään ymmärtäi-

sikään. Silloin on nykyaikainen ja ajan hermolla elävä. Silloin saa nykyihmisiltä tunnustusta ja arvoantoa. Tämä surettaa ainakin minua.

Sinun viime kirjoituksesi oli kai tahallisesti tehty kriittiseksi. Olin löytävinäni sieltä sellaisia kohtia, joissa halusit ärsyttää. Minäkin ärsyynnyin ja sen vuoksi rupesinkin tähän kirjoitustouhuun. Kirjoitit noista autoasioista, epäilit sitä, että Lampun Martilla olisi Ryhmässä ollut ensimmäinen auto? Kyllä asia on jämäpti, niin oli. Se oli taivaansininen "Oacloud". Lienenkö kirjoittanut nimen oikein. Sillä ajettiin ja kovasti. Ai-

na kovemmin jos oli kolme tietä rinnakkain. Siitähän oli Vilpon Matin tekemä laulukin: "Lampun Martti on komija poika ja oaklanttia ohjaa juu j.n.e.p" Enempää en laulusta laula, vaikka osaisin. Tämä oli kylän ensimmäinen oma auto. Opettaja Kuokkasen autosta vielä. Se oli sikäli historiallinen auto, että tällä samalla autolla yritti karkuun kuuluisa Maria Ågerblom ja joutui kiinni jossain Turun lähellä. Pekka sai sitten ostettua sen auton jostain autoliikkeestä. Sen auton merkkiä en enää jaksa muistaa. Tulihan tämäkin asia oikaistua nyt kohalleen. Ei minulla nyt tämän enempää. Toivon, että V. Vernerin jatkaisi vaan Suvannon Seudussa entiseen mehevään tyyliinsä.

H. K.

PETÄJÄRVELÄISET YSTÄVINEEN!

Ent. Sakkolan Petäjäjärven kotiseutupäivää ja nuorisoseura Männyn 75-vuotisen toiminnan yhteistä tilaisuutta vietetään Lempäälässä sunnuntaina 3. päivänä heinäkuuta 1977, jolloin kokoonnutaan joukolla Ehtookotoon klo 12.

Lounaskortti 15 markkaa.

Tervetuloa!

konmäki, jossa asuivat Tuokon Toivo ja Matti, sekä Pekkasen Heikki ja Nikolai. Täällä oli myös Riiskan laivalaituri.

Kun matka jatkui, niin maantie eteni Suvannon rannasta ja tien varrella, jonkin matkan päässä, olivat Karppasen talot, Pekkasen ja Taavetti Ukkosen talo. Kohta tämän jälkeen lähestyikin sitten Aleks Ukkosen kaupparakennus ja mäellä oli toinen Ukkosen talo. Tämän taipaleen jälkeen tuli pidempi talonväli, jossa seuraavana oli kelloseppä Skytän talo. Vähän ennen Riiskan osuuskauppaa oli Mamejeffin huvila ja näissä maisemissa oli Riiskan kansakoulu. Riiskan mäenpuoleisessa osassa asuivat Rastaat, Kekit, Tatit, Lämsät, Saksaset ja Kupariset. Kun vielä mainitsee Tenkaset ja Kiiskit niin lienee suurin osa kylän taloista mainittu. Tosin osa taloista on unohtunut mainitsematta ja kylään kuuluivat vielä Tarhoinmäki, Kiiskinranta ja Mustaniemi, jossa oli kylän toinen laivalaituri.

Riiskan koulun opettajana toimi opettaja Vähämäki. Hän oli monella tavoin värikäs persoonallisuus ja harjoitti myöskin maanviljelystä.

Omat muistikuvani Riiskasta

Juhannuksena

Poutapilvessä taivaansinen viipyy kauneus ihmeellinen. Räiskyy kokkojen tuliloimut, tuoksuu juhannuskoivut.

Kutoi aurinko kultaloimin kirjokangasta metsiin, soihin. Tuhat kukkasta piennarpäihin aukoi nuppunsa suvenhäihin.

Laulaa sävelmää satakieli. Sähköy iloa ihmismieli. Saapuu juhliavieraaksi suven elon-Onnesta hiven.

Elsa Tuokko

alkavat varhaisesta lapsuudesta. Kun molempien vanhempieni sukujuuret johtavat Riiskaan, vaikka itse olen syntynytkin Metsäpirtin ja Sakkolan "vedenjakajalla", niin ei ole ihme jos "nenä näytti" Riiskan suuntaan pienestä pallosta lähtien. Äiti kuljetti meitä usein, kuin kanaemo poikasiaan, Riiskaan sukulaistensa luo vierailulle. Näillä matkoilla monesti noukkaistiin tienvarresta värikäs karamellipaperi talteen ja voitiinpa käväistä Ukkosen kaupassa ostamassa karamelliä matkaevääksi. Talonvälit tulivat jo silloin tutuiksi, kun niitä mittaili pienen tytön askeleilla. Myöhemmin "kirassiotomatoja" Riiskaan piti tehdä ahkerasti, mutta ne tehtiin tavallisesti polkupyörällä. Myöskin erilaisia juhlia oli Riiskassa, jotka nekin olivat kiintoisia osallistujalle.

Pysyvästi mieleeni on jäänyt Kuparisenmäellä ollut vanha Kuparisen talo, äidin kotitalo, joka riisuttuna, ammittavien ikkunoin, odotti lopullista purkamistaan. Vielä se kelpasi pääskysten pesäpaikaksi ja tilapäiseksi suojaksi kulkijalle. Minulle se oli muistojen pyhättö, osa oman sukuni historian.

Kun ajattelen Riiskankylää ja niitä ihmisiä, jotka ovat tästä kylästä lähtöisin; niin mieleni tekisi lähteä kyselemään, jos siihen olisi tilaisuus, asioita, jotka kiinnostavat ja ovat osa Riiskan historiaa. Asioita, jotka vanhempi nyt elävä sukupolvi vielä muistaa. — Eräs tällainen on Riiskassa kulkenut "Espanjantauti" noin v. 1920. Tähän tautiin sortui Riiskasta seitsemän henkilöä viikon aikana. Vanhempieni kertoman mukaan Yrjö Paussulta kuolivat tällöin molemmat vanhemmat, hänen itsensä ollessa ihan pieni.

— Sakkolan pappi oli ruumiita hautaan siunatessaan aloittanut puheensa seuraavilla sanoilla:

Kesäkuva

Taivasta,
pilviä, vettä:
Maassa ihmisen maha.
Autereen takana jossain
aineen ja hengen raja.

Puistossa
kukkien luona
muuttolintujen pesä.
Lauluissa kaipaus sinne,
missä on ikuinen kesä.

Elsa Tuokko

KOTKAN TEKNILLISESTÄ oppilaitoksesta on 29. 4 1977 valmistunut koneinsinööriksi Helge Juhani Kerminen. Hänen vanhempansa ovat Irene os. Forsman ja Rauni Kerminen, joista isä on kotoisin Sakkolan Keljasta.

V. 1938 olivat Viipurin sairaanhoitajakoulussa oppilaina neitokset nimeltään Kipinä, Pimiä ja Pentzin. Istuivat luennoilla tässä järjestyksessä peräkkäin. Muuan luennoitsija sai aiheen sanoa: On sentään hyvä, että on Pimiä välissä!

Antaako nykymies niin pätevän tunnustuksen voimastaan kuin Paukun Yllö Maristaan:

Mei Marj o terve ko rautanaula.
Nii se männyö ko ruukki!

"Tämä merkillinen tapaus on satunut tässä merkillisessä kylässä."

Moni muistitieto on vaarassa hävitä kokonaan, kun vanhempi polvi siirtyy pois luonnonlain mukaisesti. Uskon, että Riiskankylän historiastakin olisi paljon muistitietoja, arvokasta tietoa, joka kiinnostaisi jälkipolvea ja tutkijoita.

Keräystyöllä olisi kiire, ennenkuin "marjat maahan varisevat".

E. T.

Elämää Sakkolan Kiviniemessä ennen Hiitolan-Raasulin radan rakentamista, sekä rakennusvaiheen aikana

Ennen vuotta 1917, jolloin ei vielä rautatietä Kiviniemeen ollut, tehtiin matkat hevosilla, joko omilla tai kestikievarin hevosilla. Tavarakuljetukset hoidettiin myös hevosilla, sekä laivoilla. Viipurin tukkuliikkeistä lähetettiin tilatut tavarat Antreaan, josta välittäjä ne asemalta toimitti Vuoksen laivoihin, jotka kuljivat Antrean ja Kiviniemen väliä. Kiviniemessä oli Laivayhtiöllä välittäjä joka siirsi tavarat maakannaksen yli Vuokselta Suvannon laivoihin ja tällä tavalla saatiin tavarakuljetukset laivareittien varsilla oleviin kyläkauppoihin.

Paljon tuotiin myös tavaraa, varsinkin viljaa, Pietarista, jonne Kiviniemestä oli matkaa noin 90 kilometriä. Nämä kuljetukset hoidettiin kaikki hevosella. Monet talonisännät tekivätkin talvisin rahattia Pietariin. Vietiin mennessä voita, heiniä, metsäriistaa ja nahkoja ja palatessa tuotiin viljaa.

Jukka Niemi

Vesilahti

PÄÄMYYMÄLÄMME

ja

MYYMÄLÄAUTOMME

PALVELEVAT TEITÄ

Kesäisin kuljetettiin maantietä pitkin Savosta ja Karjalasta liha-karjaa Pietariin. Setäni Aapro oli moniaita vuosia välittäjänä Laivayhtiöllä Kiviniemessä ja muutamia vuosia myös Antreassa. Setäni ja isäni asuivat samaa taloa, niin kuin siihen aikaan Karjalassa oli tapana ja mennessään välittäjäksi hän palkkasi rengin sijaansa talon töitä tekemään. Eräs, jota "Hämeen Kalleksi" kutsuttiin, muistan erityisen hyvin. Hän oli matala, paksuniskainen mies ja tavattoman vahva. Isäni sanojen mukaan hyvä työmies. — Hän joiteurastamansa lampaan veren, il-mankos Kallella oli paksu ja pumainen niska!

Muistan "Pienkorva Matin", hän tuli milloin halutti tehdä töitä ja lähti kun sille päälle sattui. Kun sai kokoon vähän rahaa, niin laittoi itsensä siistiin kuntoon ja lähti.

Hietasen Vilppo saapui joka kesä ruisleikkuun aikaan. Hän oli pieni, hintelä mies. Valkoinen parta ulottui melkein napaan saakka. Poltikkaissäkki selässä, jota kannatti kädellään ja toisella kädellään piteli ylhäällä harmaita, paksuja, sarkahousujaan. — Säkissä oli hänen koko omaisuus. Hän oli siisti vanha mies, aina vitivalkoinen paita yllä. Pelkäsi "yöelukoita" (lutikoita) saavansa vuodevaatteista, siksi nukkui yönsä paljaalla penkillä, säkkinsä päällä alla ja takkinsa peitteenä.

Syksyllä Vilppo lähti aina Konevitsan luostariin talveksi ja saapui kuin muuttolintu joka kesä ruista leikkaamaan.

Käkisalmen Sanomissa alkoi olla kirjoituksia, että valtio alkaa rakentaa rautatietä Hiitolasta — Raasuliin. Karttakin oli lehdessä ja siitä nähtiin, että rata tulee kulkemaan kotini parhaita peltoja halkaisten. Olihan siitä puhetta ja porua. Toisekseen oltiin hyvillä mielin, kun saadaan rautatie! Naapurin isännät istuivat hämällä ja uhosivat keskenään rautatiestä ja junasta. Aprikoiitiin ja arvailtiin, että millainen hökötyks mahtaa se juna olla, kun monet eivät olleet ikinä junaa nähneetkään.

Pyhjäjärven Touvilan hoviherra saapui joka kevät Pietarista kesäksi hoviinsa Pyhjäjärvelle. Hänellä oli auto, jonka ääni kuului monen kilometrin päähän. Me lapset ehdimme tien varteen Rouvisen talon kohdalle katsomaan sitä ihmettä. Auto oli suuri avoauto ja näimme siinä kauniita ja koreita ihmisiä. Naisilla kauniit puvut ja hatut! Tämä auto kulki hitaasti ja siksi me jaksimme jonkun matkaa ajasta vierellä, ihailla ja ihmetellä!

Aivan yhtä kauniita neitejä saapui joka kesä kyläämme Aleksandroffille kesää viettämään. Vantka ja Paavo kuljivat heidän kanssaan kyläteillä, jopa Suokkaan kujasia pitkin Ylämäelle saakka, ja sieltä Koppasen kautta takaisin lähtökohtaansa.

Neidit olivat ystävällisiä ja antoivat meille lapsille karamelleja. Ottivatpa meitä syliinsäkin, pyörittivät ja pitivät hyvänä. — Vantka sanoi kerran minulle, että

mene nyt vaan neidin syliin, hän haluaa! — Heillä oli kesäisin jopa kaksikymmentäkin neitiä!

Vantka oli isäni metsästyskaveri. Hän tuli joskus sopimatto-
maankin aikaan tahtomaan isää metsälle ja joutui monesti odottamaan kauankin ennenkuin isäni ehti lähtemään.

Aleksandroffeilla oli suuri kolmekerroksinen asuinrakennus. Kaunis puutarha, joka ulottui Vuoksen rantaan saakka. Sillä kohtaa oli valkoisen puhdas hiekkaranta ja vesi kuin hopeaa. Kylä kelpasi venäläisten tyttöjen uida ja ottaa aurinkoa!

Kun kulki Aleksandroffin talon ohi näki pihapiirissä ja tienvarsilla, sekä pelloillakin, satoja kaneja ja kanoja, sekä vihaisen pukin!

Lapsena mielellään kulki hitaasti talon ohitse ja toivoi näkevänsä lisäksi kauniita venäläisiä!

— — —

Lehdissä oli jatkuvasti kirjoituksia Hiitolan — Raasulin radan rakentamisesta ja niitä luettiin mielenkiinnolla. Liekö se vaikuttanut isäntien mieleen niin, että naapurit Hätönen ja Anttila myivät talonsa Abergin ja Anttilan Abergin nimiselle ostajalle. Aberg oli painija ja hän laitto Hätösen talon tuvanlattialle painimaton. Siellä kävi painijoita harjoittelemassa ihan ympäri Suomea. Me lapset saimme olla katsomassa harjoitus-

ta ja tarkkaan seurattiinkin meidän hartioiden mattoon.

Kansakoulussa istuin Reino Hätösen vieressä alakoulun ajan. Viljo Hätönen oli jo ylimmillä luokilla ja oli koko koulun "keisari". Missä lienette pojat?

Muistan, kun kouluun tuli uusi tyttö, hiljainen, vaalea, hento keijukais-olento. Hän oli Klaudia Feodoroff. Hänellä oli aina niin ihanan hyvännäköiset eväät. Miellemme katselimme, kun hän söi. Ihmettelimme, miksi hän niin vastahakoisesti yritti syödä. Hän sanoi, ettei hänellä ole koskaan nälkä. Sitä ihmeteltiin ja sanottiin, että noin hyvän makuisen näköisiä eväitä söisi vaikka ei olisi nälkääkään.

Koska minun kotini oli Ylämäellä ja Klaudian Alamäellä, niin en tavannut häntä muulloin kun koulussa. Myöhemmin vuosina jouduttiin elämään naapuruksina ja tultiin hyviksi ystäviksi, uskon, että ystävyys jatkuu pitkistä välimatkasta huolimatta.

Olen halulla lukenut kirjoituksiasi Suvannon Seutu-lehdestä. Viimeksi tavattiin isäni hautajaisissa 1944 Kiviniemessä.

Terveiset täältä synnyinmaastanne ja minun perheeltäni!

(Hiitolan — Raasulin rautatietä aloitettiin rakentamaan 1916)

Ylämäen tyttö

(j a t k u u)

KUOLLEITA

Aune Sipiläinen synt. 22.1.1890 Sakkolassa, kuoli 12.3.1977 Pirkkalassa. Entinen kotipaikkansa oli Sakkolan Sipilänmäki.

Eemil Leinonen synt. 10.9.1894, kuoli 13.4.1977 Pirkkalassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Tikansaari.

Arvi Lamppu synt. 25.10.1905 Sakkolassa, kuoli 21.2.1977 Järvenpäässä. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Röykkylä.

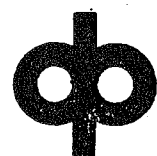
Armas Ruuna synt. 5.1.1907 Sakkolassa, kuoli 20.4.1977 Valkeakosken sairaalassa. Entinen kotikylä Sakkolan Haitermaa ja viimeinen kotipaikka Lempäälä.

Anna-Maria Pöllänen o.s. Kuuppo syntyi 20.1.1908 Sakkolan Röykkylässä, kuoli 14.3.1977 Outokummussa.

Toivo Nuora synt. 6.11.1909 Sakkolan Petäjärvellä, kuoli 9.3.1977 Lempäälässä.

Aimo Johannes Ensio Malinen synt. 11.7.1925 Vuokselaissa, kuoli 11.2.1977 Vilppulassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Kaarnajoki.

MAASEUTUVÄKI

Lempäälän-Viialan Osuuspankki

Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoittaessanne, edullisesti, myöskin tarvittaessanne luottoa tarpeisiinne.

Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

94 VUOTTA täytti 18.5.1977 Helena Ukkonen o.s. Korkka Virolailla. Hän on syntynyt Metsäpirtissä ja entinen kotipaikkansa Sakkolassa oli Lapinlahti.

80 VUOTTA täytti 28.3.1977 Anna-Liisa Lamppu o.s. Naskali Punkalaitumella. Entinen kotipaikkansa oli Sakkolan Ojaniemi.

80 VUOTTA täytti 18.5.1977 Anna Kiuru o.s. Suokas Tampereella. Entinen kotikylä Sakkolan Vilakkala.

75 VUOTTA täytti 21.4.1977 Laina Viskari Orivedellä. Hänen ent. kotipaikkansa oli Sakkolan Vilakkala.

75 VUOTTA täyttää 30.6.1977 Johannes Nihti Vaasassa. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjärvellä.

75 VUOTTA täytti 22.4.1977 Aina Hartikainen o.s. Kiuru Vesilahden Korpiniemessä. Entinen kotipaikka Sakkolan Hovinkylä.

70 VUOTTA täytti 25.1.1977 Vilho Viskari Lempäälässä. Hän on syntynyt maanviljelijän poikana Sakkolan Purpuassa ja isänsä ammattia hän jatkoi ensin Sakkolassa

ja myöhemmin Lempäälän Kuljussa. Eläkepäiviään hän siirtyi viettämään Lempäälän keskustaan, Sirvalahteen.

70 VUOTTA täytti 24.2.1977 mvj. Matti Hynnä Lempäälässä. Kotiseutu Karjalassa oli Sakkolan Harainen. Maanviljelyksen ohella hän on tehnyt myös rakennus- ja metsätöitä. Talvisodassa hän kuului Er. P 6:n joukkoihin.

70 VUOTTA täytti 25.4.1977 Emma Tenkanen o.s. Kliski Lempäälässä. Entinen kotikylä Sakkolan Riiska.

70 VUOTTA täytti 5.5.1977 Aina Viili o.s. Ukkonen Liedossa. Hänen syntymäkylänsä oli Metsäpirtin Kirvesmäki.

70 VUOTTA täyttää 25.7.1977 Helmi Paasikunnas o.s. Nuora Jämsässä. Hän on Sakkolan Kiviniemestä.

60 VUOTTA täytti 12.4.1977 Lyyli Virolainen o.s. Haakana Nokian Joenpohjassa. Entinen kotikylänsä oli Sakkolan Petäjärvi.

60 VUOTTA täytti 19.4.1977 Helvi Laaksonen, o.s. Kuparinen,

Vammalassa. Hän on syntynyt Sakkolan Lapinlahden kylässä. Evakko-
taival päättyi monien mutkien kautta Sakkolan Purpuasta Vammalan Sammaljoella. Koti Sammaljoella oli uudesta luotava kaikki. Koko tarmolla hän otti osaa kodin rakentamis- ja suunnittelutyöhön. Sillä koti, ja sen kunnossapito on Helville merkinnyt aina suunnattoman paljon.

Hän on henkisesti myös hyvin voimakas. Nuorena hän otti innolla osaa Lapinlahden nuorisoseuran toimintaan, lausujana ja ennenkaikkea näytelmäkappaleissa hänen osasuorituksensa tekivät syvän vaikutuksen katsojiin.

Nuoruuden kultaisesta ajasta on kulunut aikaa jo uskomattoman paljon. Todellisen elämän roolisuorituksiin on kohtalo piirtänyt omat kuvionsa, joita ei aina olekaan niin helppo näytellä.

Vuosien myötä ovat lapset kasvaneet ja perustaneet jo omat kotinsa. — Nyt onkin jäänyt aikaa enemmän koota niitä henkisiä voimia, jotka Helmille pulppuavat runon muodossa. Olemme saaneet lukea Suvannon Seudun sivuilta hänen herkkiä runojaan. — Konsa kukkii kaktus, konsa on oma äiti runosuonen sykkeessä. Hyviä henkisiä harrastuksia ja Onnea alkavalle vuosikymmenelle!

serkkusi L N

80 VUOTTA täyttää 4.7.1977 Manu Kurikka Vammalassa. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjärvellä. Hän omisti maatilan v. 1926 talvisotaan saakka Pyhäjärven Pyhäkylässä, josta hänen tiensä jatkui Vammalan Myllymaahan, täällä hän viettää eläkeläisen päiviään. Hänen mieliharrastuksensa nuoruudesta aina tähän saakka on ollut hiihto, jossa taidossa aikoinaan oli Sakkolan parhaita kilpahihtäjiä.

Eräs uimareisu

Elettiin 30-luvun alkuvuotia. Oli oikein kuuma heinäkuinen päivä. Me naapurit Heinon kanssa hikoiltiin heinäpellolla ja tuumattiin siinä sitten, että käydään väkällä uimassa. Ja niin me sitten ruokatunnilla lähdimme pyörillä polkemaan järvenrantaan. Ajettiin Jaakon-Antin rantaan. Ei siellä silloin sattunut olemaan ketään toisia, mutta toisella puolella järven oli. Emäntäkoulun rannasta kuului rähinä ja kirkuna. Ja se kutkutti meitä. Niin me päätettiin, että kauankos me tässä uidaan sinne samaan sakkii! Eihän matkaa ole kuin reilut kaksi kilometriä! Ja niin me alettiin vetää pitkin järven selkää sinne Hovinkylän puolelle. (Nyt ajateltuna se kyllä oli täysin hullun temppu. Lähteä uimalla sellaisenkin järven yli ilman mitään varokeinoja tai venettä).

Onnistuttiin kumminkin, koska me vieläkin olemme täällä ihmisten "kiasana".

Kun oltiin kauhattu toista tuntia, niin siellähän me oltiin samassa joukossa. Katsoivathan ne tytöt vähän ihmeekseen, kun meitä kaksi karvapäättä lähestyi rantaan. Sitten ne kirkaisivat yhteen ääneen ja nousivat mäelle "kaakottaen kuin kanaparvi". Mutta eivät menneet kaikki. Vaan se susikoiran hurttu jäi siihen rannalle irvistelemään hampaitaan. Me tietysti oltiin jo hyvin väsyneet ja olisimme menty rannalle lepäämäänkin, kun siellä oli penkikin. Jäipä menemättä, kun se koira irvisteli siinä välissä. Kun meillä ei ollut edes "uikkareita" yllä, niin siinä olisi voinut käydä pojille hyvin kehnosti!

Me seisoskelimme vähän aikaa siinä järvestä, niin syvällä ettei se

hurttu sinne tullut. Ja vedimme henkeä.

Sitten tuumattiin, että mitä tehdä? Vaatteet ovat Ryhmän rannassa ja me olemme täällä kuin Tartsanit. — Pakko meidän on mennä samaa tietä takaisin? — Ei me jakseta yhtäpäästä uida! — Siksi päätökseksi tuli, että uimme Saarenpään ja nousemme siihen vähän lepäämään ja

jatkamme jonkin ajan kuluttua.

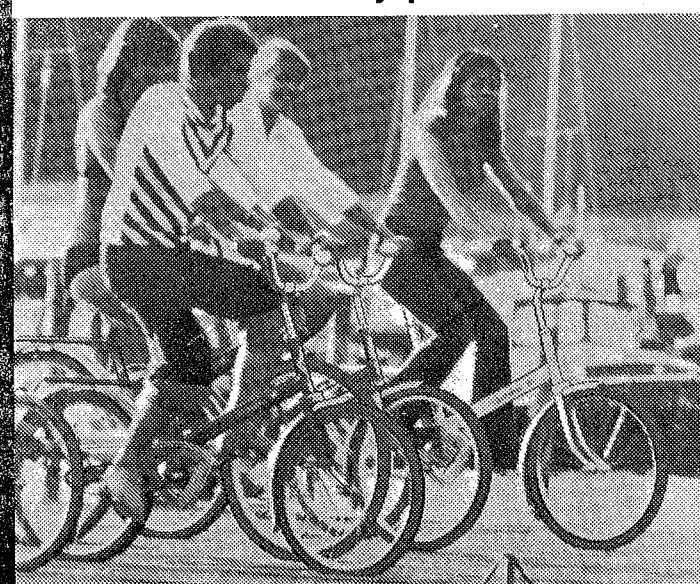
Niin me teimmekin ja uimme saareen. (Mutta olikin suo edessä ja vetelä takana.) Kun me yritimme maihinnousua saareen, niin eikös sieltä tallannut vastaan lähes hevosen kokoinen pässi, musta pässi sarvet kippurassa nyökytteli kovasti päätään, tervehtien näin vieraitaan.

Me näimme pässin ilmeistä, että taitaa sillä olla piru mielessä, eikä vastattu koko tervehdykseen, vaan jäimme jälleen järveen seisomaan. Tuumimme siinä passilla ol-

TULE PYÖRÄKAUPPAAN

**Meillä on kilpailukykyiset hinnat ja
asiantuntijapalvelu.**

TESTAA MEILLÄ TUNTURI PONI

Lempäälän Pyörä

Ketterä ja kevytpolkuinen pyörä lähiliikenteeseen jokaiselle perheenjäsenelle. Näppärämpää pyörää saat hakea.

Kirjoitan tätä pakinaa Valpuri-na, eikä ole minulla toistaiseksi tietoa siitä, että onko Sakkolajuhla vanhaan tapaan elokuun ensimmäisenä sunnuntaina, tahi heinäkuun viimeisenä pyhänä. Lukekaa jokainen tämä numero tarkkaan, sillä päivämäärä pitäisi joko tapauksessa tähän numeroon saada. Muutoin on pahahenki jo merrassa!

Minä en arvostele tätä päivämääräkiistaa puoleen enkä toiseen, katsotaan kenellä kaulus kestää. Pieni kahina on vain mainosta tilaisuudesta jo ennakkoon. Ja onhan mielenkiintoa siinäkin, että Juupajoen sakkolalaiset vaiko säätiön pomot pitemmän korren kiskaisevat?

Tuohon petäjärveläisten autojen ikäkausihuipentumaan minäkin kyllä pistän lusikkani soppaan! V. Vernerin ärsytti Kurikan Heinon kirjoittamaan aiheesta jo tähän numeroon ja minäkin vähän ärsyynnyin... Kyllä Lampun Mar-

lessa, että jos tänne tulet, niin otamme sarvista kiinni ja painamme pään veden alle vähäksi aikaa, mutta ei pässi tullut veteen saakka.

Me kyllä tiesimme sen pässin aikaisemmat konstit. Muutama päivä ennen meidän käyntiämme Vanha-Ville oli käynyt onkimassa siellä saareissa. Kun Ville meni se iso ongenvapa olalla, niin ei pässi ollut näkevinäänkään, mutta kun Ville käänsi selkensä ja seisoirannalla, heittäen ongen veteen ja rupesi kupusta kyttäämään, niin silloin kyllä pässi käytti tilaisuutta hyväkseen. Se hiipi Villen huomaamatta vähän lähemmäksi, otti sopivasti vauhtia ja täräytti Villen takapuoleen, siihen paikkaan millä Ville tavallisesti istui. Seuraus oli se, että järvestä pulikoivat sekä Ville että pässi. Siinä tä-

Toimituksen tuoli

tin auto oli, vaikka en ole nähnyt kuin kuvassa, joka on Eino Nirkosen omistuksessa Pieksämäellä, sekä sen auton osista tehtiin paikkakunnan ensimmäiset hevos-

räyksessä sotkeutui kalamiehen onkikiin, että Villen oli tehtävä sillä kertaa "sapassi"!

Tämän tietäen me ei menty tekemään lähempää tuttavuutta tämän pässin kanssa. Siinä kun oltiin vähän aikaa vedetty henkeä, lähdimme uimaan kotia kohti.

Kun olimme Mustsurman lähdensuussa, niin Vilho tuli vastaan, meidän kampeet kainalossaan, meidän kampeet kainalossaan, meidän ei tarvinnut uida ihan koko matkaa, vaan nousimme rannalle ja vedimme "kuteet" yllemme ja juoksimme loppumatkan.

Vilho oli myös uimassa, mutta hän jäi sinne Ryhmänrantaan porskuttamaan käsipohjaa.

Oli senverran viisaampi, ettei lähtenyt sellaiselle "hullun reisu-

V. K.

ajoneuvot, joka myös oli omassa sarjassaan historiallinen teko.

Mitä auton ikään tulee, niin "Simolan Villen" Benz lieenee voitaja Martin autoon nähden. Sillä tämän auton pyörissä pyörähtelivät emakot kärsästä jo aivan 1920-luvun alkuvuosina, eikä auto ollut enää mikään tuliterä.

Oli myös Tuomas Luukolla viiksi voorti joka osasi mennä takaperin Must'surmanmäestä suole ja tukevaa puuta nojaamaan! Tuomas kehuikin, että moni mies etuperin tietä pitkin ajaa, mutta ei kukaan toinen yhtä mestarillisesti takaperin suole. Autossa oli jalkavaihteet ja hän tarkoitti polkaista pienemmälle mutta survaisikin suoraan pakille ja Voorti loikkasi suoraan perä edellä suole! — Osattiin sitä ennenkin, kun auton ratissa oltiin!

Sipiläisen Vilho alkoi automiesuransa jo v. 1924, jatkuen kolarit-ta lähes 50 vuotta. Samoin Sääksjärven Artilla oli auto 1920-luvulla, ensin Ford ja kohta perään "Letukka" ja lopulta ranskalainen etuvetoinen ajokki. Tässä "Artin Ford'issa" kävin 10-vuotiaana kostissa Manu Kurikalla Pyhäjärven Pyhäkylässä ja Kalm'-poves-ta käännyttyä Pyhäkylään oli tiessä puinen tierumpu niin syvä-lä, että roiskauksessa oli ihmiset vähällä lentää auton rätkikaton läpi kohti taivaita.

Opettaja Pekka Kuokkasen auto ei kuulu koko vanhuksien joukkoon, sillä Kuokkasen tulivat Petäjäjärvelle vasta syksyllä 1926 ja meni ainakin pari vuotta ilman autoa.

Ennen talvisotaa oli Petäjäjärvelä vasta yksi kuorma-auto ja n. 7 henkilöautoa. Aineellisia vahinkoja ei tietääkseni saatu paljon tehtyä: Yksi lehmä lihoiksi, sika pyöräksikin ja muutama muhku ihmisten iloksi, oli koko automiesten ansiolista.

Juna sai siihen aikaan paljon

SAKKOLA-JUHLA 30 - 31 päivinä heinäkuuta Juupajoella

Par sanna sakkolalaisil ja meijä hyvil ystävil saman tien!

Mut iha ensimmäiseks miun on pyyvetävä antioks näi julkisest, siint virhies minkä mie uon aikoa soant, ko rupesi kirjoittelemoa ja kertomoa sanomaleht "Karjalas" jokkuu aika sit, näist meijä puole kuulumisist.

Jos työ satuita sen lukemoa, ni varmoa ihmettelittä, mitä se tuoki sana tarkoittoa? — Ko iha alust ast, piällekirjoituksest lähtei hyö "Karjalas" nimittiit meitä sokkoloisiks ja jättiit sanoi pois,

enempi aikaan, sillä lehmiä meni alle karjoittain ja vahingot tulivat tuntuvat talolle.

Läheittämani tilillepanokortit ovat saaneet myönteisen vastaanoton ja rahaa on jo kertynyt hyvin. Kun tämä numero saapuu luettavaksi, on kaikki lähetetyt tilillepanokortit jo saapuneet tarkeituun osoitteeseen. Jollei lukijoista kuka ole saanut, hänen toivon lähettävän tilaushinnan 20 mk takasivulla olevan osoitteen mukaan kirjeessä, tai postisiirtona Suvannon Seudun tilille. Kirjoituksia on tullut, joten tarkoitukseksi on tehdä lehti joka on hintansa "väärä". Minulle on sanottu, että kun lehti saapuu, on tunne kuin pääsisi hetkeksi kotiseudulle. Se on tavoitekin ollut!

Seuraava numero on jälleen Sakkolan pitäjäjuhljen numero ja kehoitan olemaan tarkkana, että milloin juhlat pidetään Juupajoella. Ettei tule niin huohotuttava reisu kuin riiskoisella auton törräyksen jälkeen, autoa paetessa, Raajuun saakka.

sekä muuttiit kirjaimii paikkoi nii, et miekää itse en ymmärtänt kaikki, mitä mie oli kirjoittant! — Teä kokemus tek miut jo nii araks, et oikei oatteli jo muuttoa kirjo-tustyylii seuroaval kerral.

Mie kuiteki nyt luotan lukijan huumoritaijuu, sekä anteiks-antamuksie nii paljo, jot siin toivos kerronki neä samat asjat uuvestoa!

Kerron sil meijä entisel äitikiel, niinko lapsen olles myö jo opittii. Sillo se ol olevinnoa nii helppuo ja meijä mielest iha parasta kirjakieltä, mil pärjeä mis kohtoa hyväns teäl muuval Suomes. Sitä mie nyt toivonkii, jot teä oiski teil jonkii verra helpompoo lukkii ko miul kirjoittoa ja muistoa neä sanat alkuperäses muotos.

Teä hoastamis-tehtävä ko on kerra miul usottu, ni mitä täs koarittammoa, männeä suoroa itse asjoa!

Niiko työ varmoa muistatta viime kesän siel Punkalaitumel, Sakkola-juhlas ol puhe, jot seuroavan kesän vietetä pitäjäjuhloa Juupajuol, — Tää tieto myö otettii suurel mielihyväl vastoa, vaik tiijettii jo ennakkuo, ettei meitä sakkolalaisii teäl kovi paljo uo. Täst ei meijä kennekeä tarvitse silti olla huolissoa, meil on nii tuories muistis viime kesän teäl vietetty Valkjärvi-juhla ja sen järjestämises mukan olleina soatu kokemus ja henkilökunta. Se kaik on meijä käytettäväs, — nii hyö on meil luvanniet. — Mie voin ki teil juhloa aikovil antoa siint iha tälle kirjallise vakuutokse, et kyl teäl ei vaivoi tulla seästämeä, eikä tinkimeä misteä kohtoa, ko teijät kerra vieroaks soahoa!

Nyt meijä suur huol onkii siin, jot soahoaks myö hyvis-ajois kerrottuu teil, mitä teäl on sen juhla hyväks teht ja mitä myö silt toivota? Myö olloa jo niihe asjoi paris oltu ja samal sovittu siint, et tää kesä Sakkola-juhlaperinteest poiketaan senverra, jot yhtiesattumii tähe, pieteäki nyt pitäjäjuhla viikkoo aikasemmi, siis 30—31 päivä heinäkuuta.

Meijä tarkoitus on sellane, et työ tulisitta jo lauvantain hyvis ajois. Alettaisii iltakirkol, jatketais sit myöhempeä muistojen ilttoa kevyemmällä ohjelmal Suomes. Suntain aletaa vanhan perintien mukkaa juhla jumalanpalveluksel Juupajuoj kirkos ja pääjuhla pietään Korkijakose palloiluhallis.

Täs on nyt iha lyhvest mainittu niihe päivii ja juhloa liittyvät peäkohat. Myöhemmi kerrotoa sit yksityiskohtasemmi, ko on soatu ohjelmasuorittajat varmistettuu. Juhlapuhuja voijoa jo teil virkkoa: Siiehe on luvant Nestor Kaasalainen.

Ei täs uo viel kaik kerrottua, mitä myö teilt toivotoa? Myö hyvi mielellä sillo esiteltäis ja haluttais soaha julkisuuvie ne taitielist harrastukset ja lahjat, mitä teis mahalliseest on! Lähinnä kuvataite ja pienet kästyöt, sekä erilaiset veistokset. — Nää tulis olemoa näytteil, sillo pitäjäjuhla aikaa. — Osanotto on avoin kaikil sakkolalaisyntyisil perreil ja yksityisil henkilöil, ikkää katsomatta.

Täst asjast kiinnostunniet voi ottaa yhteyttä osoittiel Marjatta Lopenen 35500 Korkeakoski, puhelin 935/81 242, hän antaa lähempi tietoi.

Nyt ko on tult jo mainittuu nää

Piritismi tietää?

Kun koulut oli käyty ja paimenus siirtynyt nuoremmille. Alkoi ilmaantua pyhäisin vapaa-aikoja, joita nuoret viettivät yksissä. Vilakkalassa kokoonnuttiin kesäisin Sotikkalan ahoille. Siellä oli tilaa ja mahdollisuuksia kaikenlaisille leikeille ja peleille. Pallopelit olivat yleisempiä. Lukari ja neljamaali. Takimaista paria ja huudettiin usein ulos. Hypättiin pituutta vauhditta ja vauhdin kanssa. Siellä oli erikoinen Näkki-kuoppa nimeltään, jonka reunalla istuttiin ringissä ja suoritettiin monenlaiset leikit. Pojat pelasivat joskus rahapelejäkin. Lyötiin viittä penniä seinään ja heitettiin kuoppaan ym. Iltaisin usein siirryttiin peräaholle, jonne järjestyivät kalenat kun itsestään. Soit-

päivämäärät, et monta päivää juhlimissie tarvitoa, ni se on vihjien vähimmäis-määräst — jos teil voa soppii, ni kyl myö pieteä kauvempoaki. — Teä on meil otettu huomio jo alust pittäi. Meil on varattu Juupajuoj Karjala-seura oma talo Heimola nimeltä, kauniil paikall järverannal, sillo teijä kaikkii käytyö, voisitte käyvä saunas ja uimas, sekä yöpyy teijä itsennä pystyttämies teltois, tahi meijä sisätiloiss, iha mite työ voa halluutta.

Siel on myös hyvä tilaisuus teijä muistella aikaa männyttä, tahi parantaa nykyajast niitä epäkoh-tii, mikä ei mielytä?

Kiitoksii voa teil kaikil, jos uotat jo peättäniet, et Juupajoella tavataa, ja voiha teäl jälleenäkemise ilost, jos mieltekkyy, ni halatakkii!

Ystävällisi terveisi!

Pentti Pärssinen

tajat vaan tulivat viuluineen ja siitä se tanssi alkoi.

Syksy- ja talvi-iltoina kokoonnuttiin pyhäisin taloihin, joista vanhemmat olivat lähteneet kauemmaksi kylään, jossa joutuivat yöpymään. Näissä illan istujaisissa oli taas monenlaisia leikkejä. Sokkoleikit, panttileikit ja paljon muitakin. Yleisesti ottaen, aina pierun poltosta-piirileikkeihin. Kokontuneesta joukosta riippuen. Eräänä uudenvuoden yönä, joka oli yleinen takojen teko yö. Lähti eräs pojista saunaan katsomaan tulevaa vaimoaan. Sen piti puheiden mukaan näyttäytyä peilissä, kun istui ruumista vetäneet länket kaulassa ja raamattu jalkojen alla ja katsoi kynttilällä valaistuun peiliin. Taika varusteet saatiin talosta ja poika istui saunassa pari tuntia mitään näkemättä. Joku pojista kävi kyllä välillä saunan ulkopuolella kyselemässä, onko mitään näkynyt. Olisiko tämä sitten häirinnyt näkyvyyttä. Kyllä hän silti emännän sai, vaikka sitä ei etukäteen näytetty. Mutta se piti hakea naapuri pitäjäst.

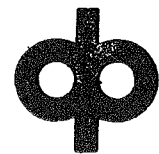
Eräänä pimeänä syys iltana meitä oli pienempi joukko kokoontunut Keltasenlahteen Lahe Juholle. Istuessamme siinä iltaa päätettiin käydä piritismiä pelaamaan. Kaikki tuntuivat olla pelistä perillä ja kohta oli pelipöytä valmis. Se sijaitti tuvan peränurkassa, 5 linnan lampun sitä valaistessa ikkunan pielessä seinällä. Asetuimme pöydän ympärille ja lyhyen neuvottelun jälkeen päätettiin kysyä onko piru olemassa. Niin alkoi peli jo hiukan jännittävässä tunnelmissa ja vastaus oli myönteinen. Saako sen nähdä? Saa. Miten? Sammuttakaa valot. Katsoimme hetken toinen toisiamme ja sam-

mutimme sitten valot. Istuimme siinä pimeässä alkamme, mutta mitään ei näkynyt eikä kuulunut. Sytytettiin valo ja kysyttiin uudelleen. Vastaus oli sama. Nyt jo arvelutti valon sammuttaminen. Mutta kun oltiin jo ikäänkuin piron pauloissa, niin käskyä noutettiin ja sammutettiin valo. Jännitys oli jo korkealla, kun siinä pimeässä osaksi henkeä pitätellen istuimme ja kuuntelimme. Emmekä jaksaneet siinä jännityksessä kauvan ollakaan, kun sytytimme valon. Heti tämän jälkeen alkoi kuulua askeleita eteisestä. Tuvan ovi avautui ja sisään harpasi naapurin isäntä, (jonka tytär oli pelissä mukana) oikea käsi selän takana ja käveli suoraan pelipöydän luo, jossa oikaisi tuon kätensä oikein olan takaa, jonka jatkona oli vielä aisaremmi. Huitaisten sillä tytärtään, joka istui pelipöydän takana penkillä. Tytär nuori ja notkea, solahti remmin edellä penkiltä pöydän alle ja sitä tietä ovesta ulos. Isän lähtiessä vihasesti perässä. Me toiset jäimme äänettöminä istumaan pelipöytä. Aikamme siinä istuessa ja rauhoituessa tulimme siihen tulokseen, että oli se hyvä kun tapaus sattui valon aikana. Jos se olisi sattunut pimeässä, niin siitä olisi voinut koitua meille vakaviakin henkisiä sairauksia. Siksi jännittyneitä me olimme etenkin pelin loppuvaiheissa. Seurueen poikajäsenet suunnittelimme vielä lähteä karteenien raoista katsomaan mitä tyttären kotona tapahtuu, mutta menemättä se jäi. Rauhamme palattua lähtimme hiljaisina kotiin.

Terveisiä pelissä mukana oleville.

K.V.

**TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI**

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

voimme toimittaa edullisesti

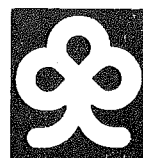
NYT SÄHKOLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIIJA

Vesilahti
Puh. 739 541

Valkeakoski
Puh. 41 810

Vesilahden Säästöpankki

auttaa - neuvo - palvelee

**LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ**

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 740 886 (verstaaseen)

Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.

Henni Hatakka
Kalevanpuistotie 16 A 7
33500 TRE 50

**VESILAHDEN
OSUUSPANKKI**

*joustavaa
pankkipalvelua*

**SUVANNON
SEUTU**

Suvannon ympäristön kotiseu-
tulehti, ilmestyy 1977 8 ker-
taa vuodessa.

Tilaushinta 20 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta cm
vakinaisista ilmoituksista
alennus.

Toimituksen ja konttorin osoi-
te 37370 Narva. Puhelin
931 - 734 843.

Postisiirotitili TA 4307 63 - 1

Pankki Vesilahden Osuuspank-
ki 37370 Narva.

Vastaava toimittaja Viljo Pu-
rontaa.

Toimituskunta Viktor Ryyppö,
Helmi Uosukainen, Uuno
Pulakka, Eero Koppanen ja
Väinö Kekki.